

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)

B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

संस्कृतमाध्यमेन पाठ्यक्रमाः

(Syllabi in Sanskrit Medium)

आचार्य (एम.ए.) कार्यक्रमः

(स्नातकोत्तर स्तरीयः)

Acharya (M.A.)

Programme

(PG Level)

सत्यापित
VERIFIED

[Signature]
कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

[Signature]
सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)
B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

आचार्यः (एम.ए.)

कार्यक्रमः

(स्नातकोत्तरस्तरीयः)

M.A. Programme

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांकः 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

आचार्यपाठ्यक्रमः (Core Course)-I Semester

प्रथमपत्रम् (प्रथमसत्रम्)

प्रथमपत्रम् CC-01	पाठ्यग्रन्थः - ब्राह्मस्फुटसिद्धान्तः मध्यमाधिकारतः त्रिप्रश्नाधिकारपर्यन्तम्	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	मध्यमाधिकारस्य भचक्रचलनात् अहर्गणसाधनपर्यन्तम् ।		16	1
द्वितीयखण्डः	मध्यमाधिकारस्य मध्यमग्रहसाधनतः मध्यमाधिकारस्य समाप्तिपर्यन्तम् ।		16	1
तृतीयखण्डः	स्पष्टाधिकारस्यारम्भतः पञ्चज्यासाधनं यावत्।		16	1
चतुर्थखण्डः	स्पष्टाधिकारस्य चरकर्मकथनतः त्रिप्रश्नाधिकारस्य हत्यन्तयोः साधनपर्यन्तम् ।		16	1
पञ्चमखण्डः	त्रिप्रश्नाधिकारस्य प्रकारान्तरेणेष्टकर्णसाधनतः त्रिप्रश्नाधिकारस्य समाप्तिपर्यन्तम्।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

विश्वविद्यालयम्
30.1.18

Y. R. B.

Vinod Sharma

Rohini
G. R. S.

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांकः 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

आचार्यपाठ्यक्रमः (Core Course)-I Semester

द्वितीयपत्रम् (प्रथमसत्रम्)

द्वितीयपत्रम् CC-02	पाठ्यग्रन्थः - आर्यभटीयम्	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	अक्षरअङ्कसंख्याविन्यासः, युगभगणादिसंख्योपदेशः, रव्यादिग्रहाणां युग-भगणाः, चन्द्राद्युच्चचन्द्रपातानां भगणाः, भगणारम्भकालकल्पप्रमाणम्, आकाशकक्ष्यायोजनप्रमाणम्, ग्रहनक्षत्रकक्ष्यायोजनप्रमाणम्, भूम्यादियोजनव्यासप्रमाणम्, ग्रहाणां विषुवदुत्तरेण दक्षिणेन चापमानसिद्धान्तः, चन्द्रादीनां विक्षेपप्रमाणम्, पुरुषप्रमाणम्।		16	1
द्वितीयखण्डः	भौमादीनां पञ्चताराणां पातभगणाः तेषां मन्दोच्चभागाश्च, मन्दशीघ्रोच्चवृत्तानि तेषां द्वितीयचतुर्थस्थानानि, कालक्रियागोलोपयोगीनि गणितबीजभूतानि ज्यार्धानि, दशगीतिकाफलम्।		16	1
तृतीयखण्डः	गणितकालक्रिया, वर्गक्षेत्रघनक्षेत्रयोः स्वरूपं फलञ्च, योगान्तरम्, गुणनभजनम्, वर्गघनमूलयोरानयनविधिः, त्रिभुजक्षेत्रफलम् घनत्रिभुजक्षेत्रफलम्, वृत्तक्षेत्रफलम्, घनगोलफलम्, सर्वक्षेत्रफलम्, व्यासार्धतुल्यज्या वृत्तपरिधिर्व्यासप्रमाणम्, ज्यापरिकल्पना, खण्डज्याः, इष्टवृत्तविष्कम्भः, शंकुच्छाया।		16	1
चतुर्थखण्डः	स्थानद्वयस्थितशंकुच्छायाभ्यां छायाग्रयोरन्तरेण च अज्ञातभुजतन्मूलच्छायाग्रान्त- रालानयनम्, कर्णः, ज्यार्धाः, शरानयनम्, गच्छानयनम्, वर्गघनसंकलितकथनम्, राशिसंवर्गात् राशयोरानयनम्, मूलफलम्, त्रैराशिकम्, भिन्नत्रैराशिकम्, विपरितगणितप्रदर्शनम्, राशयूनक्रमेण संङ्कलितैर्धनैः सर्वधनानयनम्।		16	1
पञ्चमखण्डः	अव्यक्तसमीकरणम्, ज्ञातगतिप्रमाणस्वरूपान्तरालयोगच्छतो योगकालानयनम् तथा च कुट्टकारगणितम्।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

(Handwritten signatures and marks)

(Handwritten signatures and marks)
30.1.18

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांकः 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

आचार्यपाठ्यक्रमः (Core Course)-I Semester

तृतीयपत्रम् (प्रथमसत्रम्)

तृतीयपत्रम् CC-03	पाठ्यग्रन्थः - सिद्धान्तशिरोमणिः (मध्यमाधिकारः स्पष्टाधिकारश्च)	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	मध्यमाधिकारे सिद्धान्तलक्षणतः भगणाध्यायपर्यन्तम्।		16	1
द्वितीयखण्डः	मध्यमाधिकारे ग्रहानयनाध्यायतः लघ्वहर्गणार्थं क्षेपदिनसाधनपर्यन्तम्।		16	1
तृतीयखण्डः	मध्यमाधिकारे लघ्वहर्गणसाधनतः मध्यमाधिकारस्य समाप्तिपर्यन्तम्।		16	1
चतुर्थखण्डः	स्पष्टाधिकारे ग्रहस्पष्टीकरणप्रयोजनतः अर्केन्दोर्गतिस्पष्टीकरणं यावत्।		16	1
पञ्चमखण्डः	स्पष्टाधिकारे भौमादीनां शीघ्रफलसाधनतः स्पष्टाधिकारस्य समाप्तिपर्यन्तम्।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

विद्यार्थी कालम् 30.1.18

विश्वेश्वर चन्द्र

विश्वेश्वर चन्द्र

विश्वेश्वर चन्द्र

विश्वेश्वर चन्द्र

विश्वेश्वर चन्द्र

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

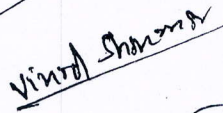

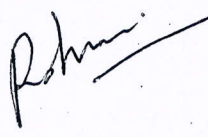

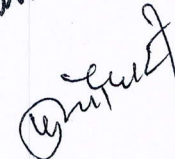
कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांकः 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

आचार्यपाठ्यक्रमः (Core Course)-I Semester

चतुर्थपत्रम् (प्रथमसत्रम्)

चतुर्थपत्रम् CC-04	पाठ्यग्रन्थः - दीर्घवृत्तलक्षणम् पूर्वाद्धम् एवं भाभ्रमरेखानिरूपणं सम्पूर्णम्	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	प्रथमक्षेत्रतः नवमक्षेत्रपर्यन्तम् ।		16	1
द्वितीयखण्डः	दशमक्षेत्रतोऽष्टादशक्षेत्रपर्यन्तम्।		16	1
तृतीयखण्डः	(भाभ्रमरेखा निरूपणं सम्पूर्णम्) भाभ्रमस्वरूपम्, अतिपरवलयलक्षणम्, अतिपरवलयस्य भुजकोटिवृहद्व्यासानां साधनम्, असम्भवकोटिमानकथनम्, परवलयलक्षणम् ।		16	1
चतुर्थखण्डः	परवलये भुजकोटिस्वरूपम्, छायाभ्रमणपथस्य वृत्तत्वकथनम्, छायाभ्रमणपथस्य दीर्घवृत्तकथनम्।		16	1
पञ्चमखण्डः	छायाभ्रमणमार्गस्य दीर्घवृत्तादिवक्रत्रयस्य क्षेत्रयुक्त्या निदर्शनम् ।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांकः 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

विषयगतछात्राणांकृते वैकल्पिकशास्त्रीयपाठ्यक्रमः (Core Course) - I Semester

पञ्चमपत्रम् (प्रथमसत्रम्)

पञ्चमपत्रम् EC-A1	पाठ्यग्रन्थः - सिद्धान्तशिरोमणिः गोलाध्यायः आदितो गोलबन्धाधिकारपर्यन्तम्।	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	गोलप्रशंसा ।		16	1
द्वितीयखण्डः	भुवनकोशः।		16	1
तृतीयखण्डः	मध्यगतिवासना ।		16	1
चतुर्थखण्डः	छेद्यकाधिकारः ।		16	1
पञ्चमखण्डः	गोलबन्धाधिकारः ।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

Handwritten signatures and dates:

30.1.18

विन्द शर्मा

अधिकारी

अधिकारी

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः
विषयेतरछात्राणांकृते वैकल्पिकविषयविशेषचयनात्मको पाठ्यक्रमः (विकल्पाधारितपत्रम्)

(Discipline Specific Elective Course)-I Semester

पञ्चमपत्रम् (प्रथमसत्रम्)

पञ्चमपत्रम् EC-B1	पाठ्यग्रन्थः - सिद्धान्तशिरोमणिः गोलाध्यायः आदितो गोलबन्धाधिकारपर्यन्तम्।	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	गोलप्रशंसा ।		16	1
द्वितीयखण्डः	भुवनकोशः।		16	1
तृतीयखण्डः	मध्यगतिवासना ।		16	1
चतुर्थखण्डः	छेद्यकाधिकारः ।		16	1
पञ्चमखण्डः	गोलबन्धाधिकारः ।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1
षष्ठपत्रम् OC-1	सङ्गणकविज्ञानम् 1 (Non Credit)		100	NC

सन्दर्भग्रन्थाः -

1. गोलपरिभाषा 2. सूर्यसिद्धान्तः 3. सिद्धान्तशिरोमणिः

30.1.18
6
Kinool Sharma
Bh...

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

आचार्यपाठ्यक्रमः (Core Course)-II Semester

सप्तमपत्रम् (द्वितीयसत्रम्)

सप्तमपत्रम् CC-05	पाठ्यग्रन्थः - ब्राह्मस्फुटसिद्धान्तः चन्द्रग्रहणाधिकारः, सूर्यग्रहणाधिकारः, उदयास्ताधिकारः, ग्रहयुत्याधिकारः, भग्रहयुत्याधिकारश्च	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	चन्द्रग्रहणारम्भप्रयोजनतः ग्रहणे चन्द्रवर्णकथनपर्यन्तम् ।		16	1
द्वितीयखण्डः	सूर्यग्रहणारम्भप्रयोजनतः सूर्यग्रहणाधिकारोपसंहारपर्यन्तम् ।		16	1
तृतीयखण्डः	सूर्यसान्निध्यवशेन ग्रहाणां दृश्यादृश्यत्वकथनतः शुक्रकालांशेषु विशेषकथनपर्यन्तम्।		16	1
चतुर्थखण्डः	ग्रहाणां मध्यमशरकलानां मध्यमबिम्बकलानाञ्च कथनात् स्पष्टयुतिसाधनपर्यन्तम् ।		16	1
पञ्चमखण्डः	भग्रहयोगस्य गतगम्यत्वसाधनात् प्रकारान्तरेण ग्रहोदयास्तयोः साधनपर्यन्तम्, ग्रहोदयास्तयोः दिग्ज्ञानतः अदृष्टफलकथनपर्यन्तम् ।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

30.1.18

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

आचार्यपाठ्यक्रमः (Core Course)-II Semester

अष्टमपत्रम् (द्वितीयसत्रम्)

अष्टमपत्रम् CC-06	पाठ्यग्रन्थः - आर्यभटीयम्	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	कालविभागः कालक्षेत्रविभागश्च, व्यतीपातः, ग्रहयोगः, उच्चनीचवृत्तस्य युगपरिवर्तज्ञानम्, गुरुवर्षाणि, सौरचान्द्रादिमानम्, अधिमासावमदिनानि, संवत्सरप्रमाणम्, कल्पप्रमाणम्, आर्यभटीयप्रणयनकालः, युगाद्यारम्भकालः, ग्रहाणां योजनात्मकं समगतित्वम्, ग्रहाणां कलात्मकभिन्नगतित्वम्, ग्रहकक्षाक्रमः, दिनाधिपाः, ग्रहभ्रमणप्रकारः, प्रतिमण्डलसंस्थानम्, ।		16	1
द्वितीयखण्डः	स्फुटमध्ययोरन्तरम्, नीचोच्चवृत्ते मध्यमग्रहः, मन्दशीघ्रयोः ऋणधनविधिः, ग्रहस्फुटानयनविधिः, ग्रहभ्रमणवासना, भूताराग्रहान्तरालम्, गोलबन्धः, अपमण्डलचारिणो ग्रहाः, विक्षेपमण्डलं ग्रहाणां पाताशच, चन्द्रादीनामुदयास्तम्, ग्रहादीनां प्रकाशकारणम्, भूगोलावस्थानम्, भूगोलपृष्ठे प्राणिनिवासः, कल्पे भुवः वृद्धिहासौ, भूभ्रमणम्, भपञ्जरभ्रमणम् ।		16	1
तृतीयखण्डः	मेरुप्रमाणम्, मेरुवडवामुखावस्थानम्, लङ्कोज्जयिन्योरवस्थानम्, भचक्रे देवासुरदृश्य- प्रदेशः, देवादीनां दिनप्रमाणम्, खगोलकल्पना, दृङ्मण्डलदृक्क्षेपमण्डलयोः कल्पना, गोलभ्रमणोपायः, अक्षज्यालम्बज्ये।		16	1
चतुर्थखण्डः	स्वाहोरात्रविष्कम्भः, लङ्कोदयप्राणाः, क्षितिज्या चरज्या चरकालशंकुः, शंक्वाग्रम्, अर्काग्रा, समशंकुः, मध्याह्नशंकुः, दृक्क्षेपज्या, दृग्गतज्या ।		16	1
पञ्चमखण्डः	आक्षदर्शनसंस्कारः, ग्रहणस्वरूपम्, ग्रहणकालः, भूच्छायादैर्घ्यम्, स्थित्यर्धः, ग्रस्तप्रमाणम्, इष्टकालग्रासः, आक्षवलनमायनवलनं च, सूर्यग्रहणे विशेषः, ग्रहादीनां दृक्संवादः।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः, चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

श्रीलालबहादुरशास्त्री
30.1.18

Rhu 8

Vinod Sharma
Rhu 8

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

आचार्यपाठ्यक्रमः (Core Course)-II Semester

नवमपत्रम् (द्वितीयसत्रम्)

नवमपत्रम् CC-07	पाठ्यग्रन्थः - सिद्धान्तशिरोमणिः त्रिप्रश्नाधिकारः, चन्द्रग्रहणाधिकारः, सूर्यग्रहणाधिकारः, ग्रहच्छायाधिकारः उदयास्ताधिकारश्च।	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	त्रिप्रश्नाधिकारः ।		16	1
द्वितीयखण्डः	चन्द्रग्रहणाधिकारः ।		16	1
तृतीयखण्डः	सूर्यग्रहणाधिकारः ।		16	1
चतुर्थखण्डः	ग्रहच्छायाधिकारः ।		16	1
पञ्चमखण्डः	उदयास्ताधिकारश्च।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

30-01-18

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

आचार्यपाठ्यक्रमः (Core Course)-II Semester

दशमपत्रम् (द्वितीयसत्रम्)

दशमपत्रम् CC-08	पाठ्यग्रन्थः - प्रतिभाबोधकम्	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	समविषमसूचीलक्षणम्, आधारवृत्तसमानान्तरभूतलच्छिन्नसूच्या वृत्तम्, आधारवृत्तसमानान्तरभूतलच्छिन्नायाः समसूच्या दीर्घवृत्तत्वम्, समसूच्युपरिगोलरचनाप्रकारः तत्पृष्ठफलानयनञ्च ।		16	1
द्वितीयखण्डः	गोलच्छिन्नगोलप्रदेशस्य वृत्तत्वम्, एकान्तरकोणकर्तृभूतलच्छिन्न-विषमसूच्या वृत्तत्वम्, यन्नैकान्तरकोणकर्तृयन्नाधारसमानान्तरं यत्केवलं स्थिरत्रिभुजभूतले लम्बरूपं, तेन छेदिताया विषमायाः दीर्घवृत्तत्वम्, ।		16	1
तृतीयखण्डः	विषमसूच्युपरिगोलरचनाप्रकारः, गोलपृष्ठफलानयनम्, समसूच्यन्तगतो विशिष्टगोलः।		16	1
चतुर्थखण्डः	लाम्बिकपरिणामनम्, महद्वृत्तभूतले लघुवृत्तपरिणामनं महद्वृत्तभूतले महद्वृत्तभूतलपरिणामनञ्च, प्रसङ्गात्कतिपयविशेषविषयाः।		16	1
पञ्चमखण्डः	प्रवहवायुवेगेन भवलये ग्रहनक्षत्राणां भ्रमणस्य वृथा कल्पना, भूभ्रमणेन ग्रहनक्षत्राणां भ्रमणकल्पनैव समीचीना, भुवोऽक्षभ्रमणस्यानेके सिद्धान्ताः, भूभ्रमणविषयेऽनेके संशयाः युक्त्या तेषां समाधानञ्च।।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

श्रीलालबहादुरशास्त्री
30-1-18

Handwritten signatures and names: Anand, Vinod Sh, Pkm, and others.

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

विषयगतछात्राणांकृते वैकल्पिकशास्त्रीयपाठ्यक्रमः (Core Course) - II Semester

एकादशपत्रम् (द्वितीयसत्रम्)

एकादशपत्रम् EC-A2	पाठ्यग्रन्थः - सिद्धान्तशिरोमणिः गोलाध्यायः त्रिप्रश्नवासनातः समाप्तिपर्यन्तम्।	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	त्रिप्रश्नवासनायाः चरस्थानतः ब्रह्मदिनोपपत्तिपर्यन्तम् ।		16	1
द्वितीयखण्डः	त्रिप्रश्नवासनायाः उदयवासनातः त्रिप्रश्नवासनान्तम् ।		16	1
तृतीयखण्डः	ग्रहणवासना ।		16	1
चतुर्थखण्डः	दृक्कर्मवासना।		16	1
पञ्चमखण्डः	शृङ्गोन्नतिवासना, यन्त्राध्यायः ।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

2/26/2018

विद्ययालम्
30.1.18

Murad

Rhuni

Vinod Sharma

Yash

Om

Arb

Yash

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यप्रथमवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

विषयेतरछात्राणांकृते वैकल्पिकविषयविशेषचयनात्मको पाठ्यक्रमः (विकल्पाधारितपत्रम्)

(Discipline Specific Elective Course)-II Semester

एकादशपत्रम् (द्वितीयसत्रम्)

एकादशपत्रम् EC-B2	पाठ्यग्रन्थः - सिद्धान्तशिरोमणिः गोलाध्यायः त्रिप्रश्नवासनातः समाप्तिपर्यन्तम्।	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	त्रिप्रश्नवासनायाः चरस्थानतः ब्रह्मदिनोपपत्तिपर्यन्तम् ।		16	1
द्वितीयखण्डः	त्रिप्रश्नवासनायाः उदयवासनातः त्रिप्रश्नवासनान्तम् ।		16	1
तृतीयखण्डः	ग्रहणवासना, दृक्कर्मवासना ।		16	1
चतुर्थखण्डः	श्रृङ्गोन्नतिवासना।		16	1
पञ्चमखण्डः	यन्त्राध्यायः।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

सन्दर्भग्रन्थाः -

1. सूर्यसिद्धान्तः

2. सिद्धान्तशिरोमणिः

30-1-18

Rhu

Vinod Sharma

Dr. Anil Kumar

Dr. Anil Kumar

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

द्वादशपत्रम् (तृतीयसत्रम्)

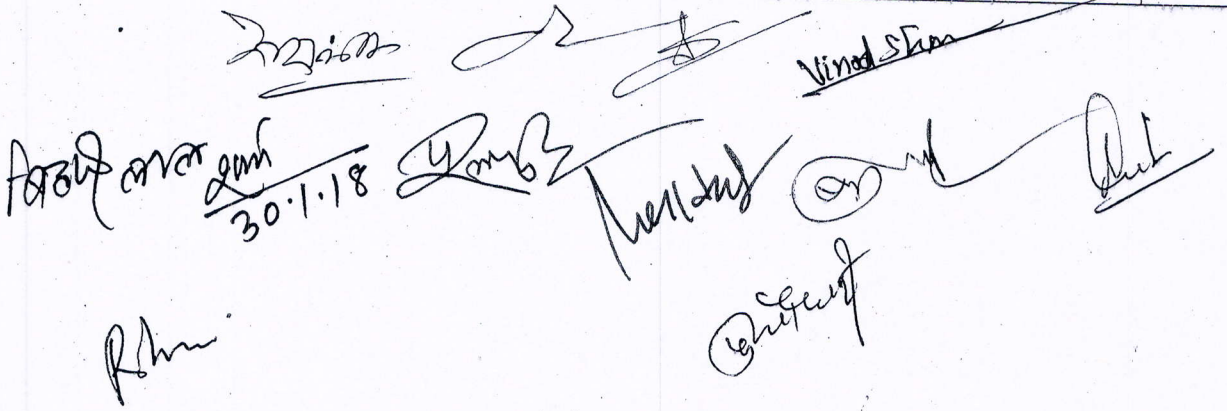
द्वादशपत्रम् CC-09	पाठ्यग्रन्थः - सिद्धान्ततत्त्वविवेकः (बिम्बाधिकारः, छायाधिकारः, उदयास्ताधिकारश्च)	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	बिम्बाधिकारावश्यकताप्रतिपादनम्, साधारण्येन बिम्बदृश्यादृश्यत्वम्, शश्वदुज्ज्वलानामपि भानां दिने कथं न दृश्यत्वम्, रविबिम्बगतच्छिद्रत्वसम्भववर्णनम्, अर्कोर्ध्वबिम्बानां सदोज्ज्वलवर्णनम्, शौक्ल्यस्योत्तरोत्तरमधिकत्वयुक्तिवर्णनम्, बुधशुक्रयोः स्वतस्तैजसत्व-खण्डनम्, सूर्याल्पबिम्बानामर्धाधिकशुक्लवर्णनम्, दृष्टिसूत्रस्योत्तरोत्तर-मधिकत्वे योजनात्मकबिम्बस्य साधिकत्ववर्णनम् त्रिविधबिम्बाणुत्व-स्थूलत्ववर्णनम्, वास्तवबिम्बस्वरूपवर्णनं तत् साधनञ्च।		16	1
द्वितीयखण्डः	गर्भाभिप्रायिकबिम्बकलानयनम्, मुनीश्वरोक्तबिम्बप्रदेशखण्डनम्, भास्करोक्तबिम्बकलासाधनखण्डनम्, मुनीश्वरोक्तबिम्बकलासाधन-खण्डनम्, बिम्बयोजनानां स्थिरत्वेऽपि एकरूपं कथं न दृश्यते, खमध्येतप्रदेशे भगोले बिम्बकमलापदेशकथन् भगोलीयबिम्बसाधन-प्रकारवर्णनम्, क्षितिजखमध्यभेदेनेष्टसमये बिम्बान्तरसाधनम्, श्रीपतिमतखण्डनं वास्तवकेन्द्रान्तरसाधनं मानैक्यसमकेन्द्रान्तरस्थलकथ- नञ्च, ज्योतिर्दृग्दोषकारणवर्णनम्, छायास्वरूपप्रतिपादनम्, ग्रहबिम्बभा- दैर्घ्यसाधनम् सितवृत्तीयान्तरांशसाधनम्, बिम्बान्तरसूत्रसाधनम्।		16	1
तृतीयखण्डः	बिम्बान्तरसूत्रस्याल्पानल्पत्वे छायादैर्घ्यस्याल्पानल्पत्वकथनम्, भास्करीयछायासाधनप्रकारः, मुनीश्वरोक्तदृश्यभासाधनप्रकारः, मुनीश्व- रोक्तच्छायातो नतांशसाधनप्रकारः, ग्रन्थकर्तृमतेन स्पष्टदृश्यच्छायासाधनं तदुपपत्तिप्रदर्शनञ्च, शिरोमणिसार्वभौममतदूषणप्रदर्शनम्, नरसमभा- कालिकनतांशसाधनम्, कुपृष्ठीयभोपयोगितादर्शनं वास्तविकभाविषय- वर्णनञ्च, बिम्बेऽसन्नमध्यबिन्दुगतकिरणवशेनैव भासम्भवकथनम्, शरस्यावश्यकत्वकथनपूर्वकं परमशरांशमानानि वारेशक्रमयुक्तिश्च, इष्टशरसाधनम्, प्राचीनाचार्याणां शरसाधने भ्रमण्डलीयभुजांशखण्डनम्।		16	1

30-1-18

13

Vinod Sharma

<p>चतुर्थखण्डः</p>	<p>आयनवलनसाधनम्, आयनवलनस्याभावाभावकथनपूर्वकं दिङ्निर्णयः, शरजवलनानयनम्, मुनीश्वरोक्तशरजवलनस्य गोलयुक्त्या खण्डनम्, अन्यस्पष्टापमसाधनम्, स्पष्टापमसाधनम्, ध्रुवस्पष्टापमसाधनम्, प्रकारान्तरेण स्पष्टापमसाधनम्, स्पष्टास्पष्टशरयोः प्रदेशकथनम्, भास्करोक्तस्पष्टशरखण्डनं वास्तवशरसाधनञ्च, बिम्बीयनतांशसाधनम्, चलेषुप्रभृतिखण्डनम्, दृक्कर्मकारणकरणतावर्णनम्, स्पष्टशरकथनं भास्करोक्त स्पष्टशरसाधनाक्षेपश्च, अयनदृग्ग्रहानयनम्, भास्करोक्तदृक्कर्मव्यभिचारकथनम्।</p>	<p>16</p>	<p>1</p>
<p>पञ्चमखण्डः</p>	<p>बिम्बीयविषुवांशानयनम्, बिम्बीयविषुवांशात्तत्क्षेत्रांशानयनम्, आयनदृक्कर्मकालानयनम्, बिम्बीयायनवलनानयनम्, भास्करमतस्य खण्डनम्, आक्षदृक्कर्मानयनम् इष्टकालेऽऽक्षवलनानयनं बिम्बोदयास्तकालेऽऽक्षवलनानयनञ्च, स्पष्टवलनानयनपूर्वकं बिम्बीयभुजानयनम्, स्पष्टशरानयनम्, एकानुपातेनाक्षदृक्कर्मानयनम्, अक्षदृग्ग्रहोदयास्तसम्भवादिकथनपूर्वकमुदयास्तगतैष्यादि कथनम्, कालांशस्वरूपकथनपूर्वकं ग्रहाणां कालांशकथनम्, इष्टकालांशसाधनम् उदयास्तसम्भवेष्टघटीज्ञानम्, मन्दशीघ्रगतिभेदेन पूर्वपश्चिमोदय- भेदप्रतिपादनम्, बुधशुक्रयोः विशेषकथनम्, नक्षत्राणां कालांशकथनपूर्वकमुदयास्तभानुकथनम्, उदयास्तगतैष्यत्वसाधनम्।</p>	<p>16</p>	<p>1</p>
<p>षष्ठखण्डः</p>	<p>1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः, चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05</p>	<p>20</p>	<p>1</p>

 30.1.18

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

त्रयोदशपत्रम् (तृतीयसत्रम्)

त्रयोदशपत्रम् CC-10	पाठ्यग्रन्थः - ग्रहलाघवम् (आदितः त्रिप्रश्नाधिकारपर्यन्तम्)	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	अहर्गणसाधनम्, सूर्यादिग्रहाणां ध्रुवाङ्कानयननिर्देशः, ग्रहाणां क्षेपकाः, अहर्गणोत्पन्नग्रहे ध्रुवक्षेपकयोः संस्कारे विशेषः, मध्यमग्रहादीनां साधनम्, ग्रहाणां मध्यमगतिकलासाधनम्, भुजकोटिपदप्रभृतिसाधनप्रकारः, मन्दकेन्द्रसाधनपूर्वकं रविमन्दफलानयनम्, चन्द्रफलसाधनम्, रविचन्द्रयोः स्पष्टगतिसाधनम्, पलभाजानपूर्वकं चरखण्डसाधनम्, चरभुजफलसंस्कारपूर्वकमयनांशासाधनम्, पञ्चाङ्गसाधनम् ।		16	1
द्वितीयखण्डः	भौमादिग्रहाणां शीघ्राङ्काः, भौमादीनां शीघ्रफलसाधनम्, भौमादिग्रहाणां मन्दाङ्काः मन्दकेन्द्रञ्च, भौमादीनां मन्दफलसाधनम्, पञ्चताराग्रहाणां स्पष्टीकरणे फलसंस्कारविधिः, भौमादीनां स्पष्टगतिसाधनम्, भौमादिग्रहाणां मन्दस्पष्टगतिसाधनम्, बुधशुक्रभौमानां गतिफले विशेषकथनम्, भौमादिग्रहाणां वक्रकेन्द्रांशाः।		16	1
तृतीयखण्डः	भौमशनिगुरुणामुदयास्तकेन्द्रांशाः, बुधशुक्रयोरुदयास्तकेन्द्रांशाः भौमादिग्रहाणां वक्रोदयादिदिनसाधनम्, बुधशुक्रयोः वक्रोदयादिदिनसाधनम्, भौमगुरुशनीनामुदयादिदिनसाधनम्, राशीनां लङ्कोदयकथनपूर्वकं स्वदेशोदयसाधनम्, लग्नसाधनम् भोग्यकालान्यूनैष्टकाले लग्नसाधनप्रकारः, लग्नानयने विशेषकथनम्, गोलायनज्ञानपूर्वकं दिनरात्रिमानाक्षांशसाधनम् नतोनतकालसाधनपूर्वकं पलकर्णानयनम्।		16	1
चतुर्थखण्डः	छायाज्ञानार्थं हारसाधनम्, भाज्यसाधनपूर्वकमिष्टकर्णछाययोः साधनम्, इष्टछायातो नतकालानयनम्, सूक्ष्मक्रान्तिसाधनम्, स्थूलक्रान्त्यानयनम्, क्रान्तेर्भुजांशानयनम्, दिनमानात् ।		16	1
पञ्चमखण्डः	स्थूलक्रान्तिप्रसाधनम्, नतांशोन्नतांशासाधनम्, उन्नतकालादिष्टकर्णानयनम्, कर्णादिष्टोन्नतकालसाधनम्, उन्नतकालाद् यन्त्रजोन्नतांशासाधनम्, यन्त्रांशात् कर्णस्ततश्च यन्त्रांशाः, दिक्साधनम् दिग्भुजसाधनम्, दिग्ज्ञानार्थं दिगंशासाधनम्, दिगंशेभ्यो दिक्साधनम्, नलिकाबन्धनार्थं भुजकोट्योरानयनम्, नलिकाबन्धनम्।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

चर्तुदशपत्रम् (तृतीयसत्रम्)

चर्तुदशपत्रम् CC-11	पाठ्यग्रन्थः- वास्तवचन्द्रशृङ्गोन्नतिसाधनम् (सम्पूर्णम्)	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	मङ्गलाचरणतः आद्यान्यष्टसाधनपर्यन्तम् ।		16	1
द्वितीयखण्डः	शुक्लाङ्गुलसाधनतः सूर्यसिद्धान्तोक्तशुक्लाङ्गुलसाधनपर्यन्तम्।		16	1
तृतीयखण्डः	सितांशसाधने लल्लमतात् गणेशदैवज्ञमतपर्यन्तम् ।		16	1
चतुर्थखण्डः	ज्ञानराजमताद् दृश्यवृत्ताद्बहिः शुक्लवृत्तप्रभासाधनपर्यन्तम्।		16	1
पञ्चमखण्डः	अर्धाल्पे सितदृश्यवृत्तमध्ये सितमानसाधनतः समाप्तिपर्यन्तम् ।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

29-1-18
30-1-18
Rhu
Vind Sharma
Dh

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

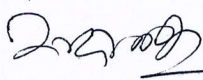

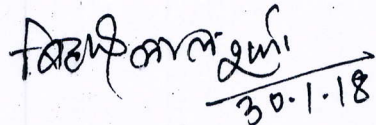
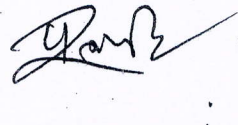
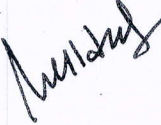

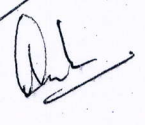
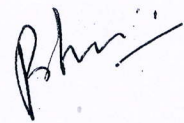
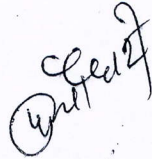
संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

पञ्चदशपत्रम् (तृतीयसत्रम्)

पञ्चदशपत्रम् CC-12	पाठ्यग्रन्थः - बृहत्संहिता (आदितो शनैश्चरचाराध्यायपर्यन्तम्)	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	उपनयनाध्यायः, सांवत्सरसूत्राध्यायः ।		16	1
द्वितीयखण्डः	आदित्यचाराध्यायः, चन्द्रचाराध्यायः ।		16	1
तृतीयखण्डः	राहुचाराध्यायः, भौमचाराध्यायः बुधचाराध्यायः।		16	1
चतुर्थखण्डः	बृहस्पतिचाराध्यायः ।		16	1
पञ्चमखण्डः	शुक्रचाराध्यायः, शनैश्चरचाराध्यायः।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

विषयगतछात्राणांकृते वैकल्पिकशास्त्रीयपाठ्यक्रमः (Core Course) III Semester

षोडशपत्रम् (तृतीयसत्रम्)

षोडशपत्रम् EC-A3	पाठ्यग्रन्थः- ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः भारतीय-ज्योतिषम्	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	विश्वोत्पत्तिः, विश्वसंस्था, वैदिकवाङ्मये भूमिद्युलोकान्तरिक्षाणां विवेचनम्, वैदिकवाङ्मये युगवर्षायनर्तुमासपक्षदिनतिथिदिनमान- विषुवदिवसविभागमुहूर्तनक्षत्रविवेचनम् ।		16	1
द्वितीयखण्डः	वेदाङ्गकालेऽयनविचारः, तिथिविचारः, मासविचारः, क्षयाधिमासविचारः, नक्षत्रविचारः, दिवसविचारः ।		16	1
तृतीयखण्डः	महाभारतकालीनज्योतिषशास्त्रेतिहासः, युगपद्धतिः, मासविचारः, क्रान्तिवृत्तस्य विभागः, नक्षत्रगणनाविचारः, ग्रहणविचारः, ग्रहविचारः, वक्रगतिग्रहयुत्यादिविचारः ।		16	1
चतुर्थखण्डः	पुराणेषु ज्योतिषम्, सूर्यप्रज्ञप्तिः, चन्द्रप्रज्ञप्तिः, ज्योतिषकरण्डकम्।		16	1
पञ्चमखण्डः	प्रकरणसारः, सिद्धान्तकालः, सिद्धान्तपञ्चके ज्योतिषशास्त्रस्य विवेचनीयाः विषयाः ।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

सन्दर्भग्रन्थाः -

1. भारतीय ज्योतिष - शिवनाथ झारखण्डी
2. ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः - आचार्य लोकमणिदहालः
3. ज्योतिषशास्त्र का इतिहास - डॉ. गोरखप्रसाद

विषयगत
30.1.18

18

विश्वनाथ झारखण्डी

गोरखप्रसाद

लोकमणिदहालः

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

विषयेतरछात्राणांकृते वैकल्पिकविषयविशेषचयनात्मको पाठ्यक्रमः (विकल्पाधारितपत्रम्)

(Discipline Specific Elective Course)-III Semester

षोडशपत्रम् (तृतीयसत्रम्)

षोडशपत्रम् EC-B3	पाठ्यग्रन्थः- ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः भारतीय-ज्योतिषम्	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	विश्वोत्पत्तिः, विश्वसंस्था, वैदिकवाङ्मये भूमिद्युलोकान्तरिक्षाणां विवेचनम्, वैदिकवाङ्मये युगवर्षायनर्तुमासपक्षदिनतिथिदिनमान- विषुवदिवसविभागमुहूर्तनक्षत्रविवेचनम् ।		16	1
द्वितीयखण्डः	वेदाङ्गकालेऽयनविचारः, तिथिविचारः, मासविचारः, क्षयाधिमासविचारः, नक्षत्रविचारः, दिवसविचारः ।		16	1
तृतीयखण्डः	महाभारतकालीनज्योतिषशास्त्रेतिहासः, युगपद्धतिः, मासविचारः, क्रान्तिवृत्तस्य विभागः, नक्षत्रगणनाविचारः, ग्रहणविचारः, ग्रहविचारः, वक्रगतिग्रहयुत्यादिविचारः ।		16	1
चतुर्थखण्डः	पुराणेषु ज्योतिषम्, सूर्यप्रज्ञप्तिः, चन्द्रप्रज्ञप्तिः, ज्योतिषकरण्डकम्, प्रकरणसारः।		16	1
पञ्चमखण्डः	सिद्धान्तकालः, सिद्धान्तपञ्चके ज्योतिषशास्त्रस्य विवेचनीयाः विषयाः।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

सन्दर्भग्रन्थाः -1. भारतीय ज्योतिष - शिवनाथ झारखण्डी 2. ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः -

आचार्य लोकमणिदहालः 3. ज्योतिषशास्त्र का इतिहास - डॉ. गोरखप्रसाद

30-1-18

19

विश्वनाथ शिवनाथ

गोरखप्रसाद

शिवनाथ शिवनाथ

शिवनाथ शिवनाथ

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

सप्तदशपत्रम् (चतुर्थसत्रम्)

सप्तदशपत्रम् CC-13	पाठ्यग्रन्थः - सिद्धान्ततत्त्वविवेकः (पर्वसम्भवाधिकारः चन्द्रग्रहणधिकारः सूर्यग्रहणाधिकारश्च)	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	ग्रहणसंभवभुजांशप्रतिपादनम्, नतघटीतस्तात्कालिकसपातेन्दुभुजांशसाधनम्, एकस्मिन् मासे क्षेपादिकथनम्, कथं पूर्णान्त एवेन्दुग्रहणसम्भवस्तथाऽमान्ते रविग्रहणसम्भवस्तत्प्रतिपादनम्, सिद्धग्रहणस्यापि दृश्यादृश्यत्ववर्णनम्, प्राचीनोक्तनतकर्मानावश्यकत्वकथनम्, पूर्णान्तलक्षणम्, चन्द्रग्रहणोपकरणानि, शुक्लाशुक्लस्वरूपप्रदर्शनम्, ग्रहणे ग्रासस्वरूपप्रतिपादनम्, ग्रहणदर्शनयोग्यत्व- प्रतिपादनम्, भूभास्वरूपप्रतिपादनम् छादकनिर्णयः, पातस्य छादकत्वखण्डनम्, पातछादकत्वस्य भास्करसमाधानखण्डनम्, वास्तवचन्द्रकक्षागतभूभासाधनम्, मुनीश्वरीयभूभास्वरूपसाधनम्, भूभायाः सूच्याकारत्वाल्पानल्पत्वकथनम्, मुनीश्वरीयभूभासाधनम्, मुनीश्वरीयभूभायाः खण्डनम्।		16	1
द्वितीयखण्डः	ज्ञानराजमतप्रतिपादनम्, ग्रहणे ग्रासमानसाधनम्, स्पर्शोचितभूभासाधनम्, स्थित्यर्धसाधनम्, प्रकारान्तराभ्यां स्थितिदलसाधनम्, स्थितिदलस्वरूपं तत्साधनेऽसकृतकर्मप्रयोजनम्, मध्यग्रहसर्वग्रहणकालकथनम्, ग्रहणे स्नानादिफलम्, दृग्गोचरयोग्यस्पर्शमोक्षकालज्ञानम्, रविग्रहणस्वरूपवर्णनम्, भूग्रहणस्थितिवर्णनम्, भूग्रहणे पण्डितश्रीसुधाकरोक्तप्रकारवासना।		16	1
तृतीयखण्डः	अमान्तलक्षणं तत्साधनञ्च, सूर्यग्रहणसाधनोपकरणानि, लम्बनस्वरूपवर्णनम्, भास्कराचार्योपर्याक्षेपः, प्राचीनोक्तलम्बनस्वरूपम्, मुनीश्वरमतवर्णनं तत्खण्डनञ्च, भास्करोक्तपरमलम्बनप्रमाणे आक्षेपः, क्षेत्रयुक्त्या गर्भक्षितिजे लम्बनानयनम्, इष्टकाले वास्तविकदृग्लम्बनानयनम्, दृग्लम्बनभावाभावस्थलदर्शनम्		16	1

	<p>आद्यान्यलम्बनयोर्युक्तायुक्तस्थलकथनपूर्वकं तयोः प्रदेशकथनं नतिप्रदेशकथनञ्च, लम्बनस्य कर्णान्तरवशान्यूनानाधिकत्वप्रतिपादनम्, उदयास्तक्षितिजलम्बनानयनप्रकारः,</p> <p>मुनीश्वरोक्तपरमलम्बनप्रदेशकथनपूर्वकं तस्येष्टलम्बनस्य खण्डनम्, क्षितिजभेदेन परमलम्बनस्यापि न्यूनाधिकत्वकथनम्,</p> <p>आद्यलम्बनसाधनमन्यलम्बनानयनञ्च,</p> <p>भग्रहवशोनाद्यान्यलम्बनसाधनम् ।</p>		
चतुर्थखण्डः	<p>स्पष्टलम्बनस्वरूपकथनम्, भास्करोक्तस्पष्टलम्बनानयनम्, स्वविचारप्रकटनम्, नतिसाधनम्, प्राचीनमतेन स्पष्टलम्बनकथनम्, स्पष्टलम्बनसाधनम्, स्पष्टलम्बनभावाभावस्थलवर्णनम्, दृग्लम्बनभावाभावस्थलवर्णनम्,</p> <p>नति-दृग्लम्बन-स्पष्टलम्बनभावाभावकथनम्,</p> <p>लम्बनधनर्णत्वकारणकथनम्।</p>	16	1
पञ्चमखण्डः	<p>स्पष्टलम्बनस्वरूपवर्णनम्, स्पष्टलम्बनभावाभावकथनम्,</p> <p>आद्यान्यलम्बनयोर्व्यभिचारस्थलकथनम्, चन्द्रग्रहणे लम्बनं कथं न भवति?, दृक्क्षेपविषये विशेषः, मुनीश्वरोक्तचलबाणानयनं तत्खण्डनञ्च, स्पष्टशरप्रदेशकथनम्,</p> <p>ग्रास-खग्रास-वलयग्रहणवर्णनम्, नतिकर्णसाधनप्रकारः, ग्रहणे स्थितिखण्डकलासाधनम्, सम्मीलनोन्मीलनमध्यग्रहणकथनम्।</p>	16	1
षष्ठखण्डः	<p>1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05</p> <p>2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05</p> <p>3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05</p> <p>4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05</p>	20	1

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

30-1-18

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

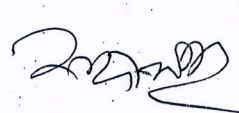

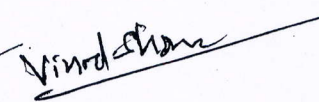
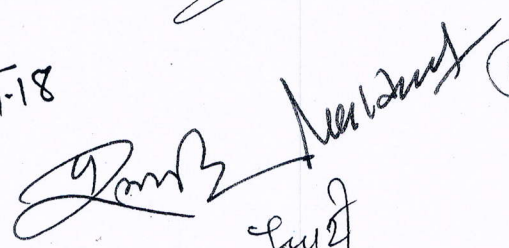

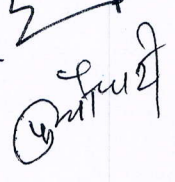
सप्तदशपत्रम् (चतुर्थसत्रम्)

अष्टादशपत्रम् CC-14	पाठ्यग्रन्थः - ग्रहलाघवम् (चन्द्रग्रहणाधिकारतः समाप्तिपर्यन्तम्)	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	तात्कालिकग्रहसाधनम्, ग्रहणनिश्चयार्थं चन्द्रशरसाधनम्, रविचन्द्रभूभाबिम्बसाधनम्, मानैक्यखण्डग्रासयोरानयनम्, स्थितिमर्दकालसाधनम् स्पर्शमोक्षस्थितिमर्दानयनम्, स्पर्शादिकालानयनम्, इष्टग्रासानयनम्, आयनवलनसाधनम्, आक्षवलनानयनम्, ग्रासादिचरणसाधनं ग्रहणमध्यदिवसाधनञ्च, लम्बनानयनं तत्संस्कृततिथिसाधनञ्च, लम्बनसंस्कारः, नत्यानयनम्, स्पर्शमोक्षकालयोः साधनम्, सम्मीलनोन्मीलनकालयोः साधनम्, इष्टकालिकग्रासानयनम्।		16	1
द्वितीयखण्डः	मासभगणाद् ग्रहणद्वयसाधनार्थं मासभगणनिर्माणकारणम्, क्षेपकाङ्कनिर्देशः, ध्रुवाङ्कनिर्देशः, रविविपातयोरानयनम्, चन्द्रकेन्द्रवारादीनामानयनम्, मासगणोत्पन्नसूर्यादौ ध्रुवकादिसंस्कारः, पाक्षिकचालनं षाण्मासिकचालनञ्च, इष्टतिथ्यानयनम्, सूर्यचन्द्रयोः मन्दफलसाधनम्, हारानयनम्, तिथेः स्पष्टीकरणम्, सूर्यव्यगोः स्फुटीकरणम्, सूर्यभूभाबिम्बयोरानयनम्, ग्रहणसम्भवज्ञानम्, ग्रासानयनम्, तिथिपत्राद्ग्रहणद्वयसाधन- निर्देशः, चन्द्रग्रासानयनम्, चन्द्रभूभाबिम्बयोरानयनम्, भभोगतश्चन्द्रग्रासानयनम्, भभोगतश्चन्द्रभूभाबिम्बयोः साधनम्, सूर्यग्रहणे ग्रासानयनम् ।		16	1
तृतीयखण्डः	शुक्लप्रतिपत्तिथौ चन्द्रदर्शनसम्भवासम्भवकथनम्, गुरोरुदयास्तकालसाधनम्, शुक्रोदयास्तकालानयनम्, चन्द्रस्य स्थूलसूक्ष्मशरयोः साधनम्, ग्रहोदयास्तकालांशाः, कुजादीनां पातांशाः, ग्रहशीघ्रकर्णसाधनम्, भौमादीनां शरानयनम्,		16	1

22

	स्पष्टग्रहान्मन्दस्पष्टग्रहसाधनम्, दृक्कर्मार्थं नतांशसाधनम्, दृक्कर्मसाधनम्, उदयास्तयोः कालज्ञानम्, अन्तरांशेभ्यो दिनानयनम्, रात्रौ ग्रहस्य दृश्यादृश्यत्वज्ञानं दिनगतसाधनञ्च।		
चतुर्थखण्डः	ग्रहाणां छायायनयनम्, धीयन्त्रेण छायासाधनम्, ग्रहस्य रोहिणीशकटभेदं तत्फलञ्च, चन्द्रशृङ्गोन्नतिकालसाधनम्, गतैष्यसावयवतिथिभ्यश्चन्द्रवलनशुक्लानाञ्चानयनम्, शृङ्गोन्नतिदिग्ज्ञानम् ग्रहयुत्यर्थं भौमादीनां बिम्बानयनम्, ग्रहयुतिगतैष्यज्ञानं गतैष्यदिवससाधनञ्च,	16	1
पञ्चमखण्डः	व्यतीपातवैधृत्योर्लक्षणम्, स्पष्टपातसम्भवत्वं पातसन्देहनिराकरणार्थं सन्धिसाधनञ्च, पातस्य गतगम्यलक्षणम्, पातमध्यकालानयनम्, पातस्य स्थितिकालसाधनम्।	16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05	20	1

 विद्यापीठम् 30.1.18

 Bhu

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः 'सिद्धान्तज्योतिषम्' ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

नवदशपत्रम् (चतुर्थसत्रम्)

नवदशपत्रम् CC-15	त्रिप्रश्नाधिकारोक्तविषयाणां प्रायोगिकम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
	दिग्ज्ञानम्, छायातः कर्णानयनम्, कर्णाच्छायानयनम्, विषुवदिनेसूर्यस्य नतांशवशादक्षांशलम्बांशयोर्ज्ञानम्, सूर्यस्य नतांशक्रान्त्योः संस्कारेणाक्षांशज्ञानम्, अक्षक्षेत्रपरिचयः, अग्रादिगंशपलभादिज्ञानम्, चरखण्डसाधनम्, मेषादिराशीनां निरक्षोदयमानानि, निरक्षोदयचरखण्डसंस्कारेण स्वोदयमानज्ञानम्, इष्टकाले लग्नानयनम्, लग्नात् कालानयनम्।	80	5
	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05	20	1

Handwritten signatures and dates:

30.1.18

Rehman

Handwritten signatures and initials.

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

विंशतिपत्रम् (चतुर्थसत्रम्)

विंशतिपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः - वैदिकवाङ्मयेतिहासः	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	प्रथमार्यभट्टस्य परिचयः, आर्यभटीयग्रन्थेऽङ्गसंज्ञा, ग्रहगतिभगणाः, युगपद्धतिः, वर्षमानम्, भूभ्रमणम्, वराहमिहिरस्य परिचयः कृतित्वञ्च, ब्रह्मगुप्तस्य परिचयः कृतित्वञ्च, ब्राह्मस्फुटसिद्धान्तस्य वैशिष्ट्यम्।		16	1
द्वितीयखण्डः	लल्लः, पद्मनाभः, श्रीधरः, महावीरः, बलभद्रः, मुञ्जालः, द्वितीय आर्यभट्टः, चतुर्वेदः, पृथूदकस्वामी, भट्टोत्पलः, श्रीपतिः, राजमृगाङ्कः, करणकमलमार्तण्डः, करणप्रकाशः, भास्वतीकरणम्।		16	1
तृतीयखण्डः	भास्कराचार्यस्तत्कर्तृत्वञ्च, गणेशदैवज्ञस्तत्कर्तृत्वञ्च, ज्ञानराजः, मुनीश्वरः, कमलाकरभट्टः बापूदेवशास्त्री, जयसिंहः, नीलाम्बरशर्मा, वेंकटेशकेतकरः, बालगङ्गाधरतिलकः, सुधाकरद्विवेदी तत्कर्तृत्वञ्च।		16	1
चतुर्थखण्डः	भुवनसंस्था, चन्द्रमसः भूमेः दूरत्वम्, पृथिव्याः ग्रहाणां दूरत्वम्, भूत्रिज्या, भुवनाधारः मेरुः, सप्तलोकाः।		16	1
पञ्चमखण्डः	भूवायुः, ग्रहभगणाः, ग्रहप्रकाशः, ग्रहविक्षेपः, अयनचलनम्, यन्त्रवर्णनम्।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

सन्दर्भग्रन्थाः -

1. भारतीय ज्योतिष, - शिवनाथ झारखण्डी,
2. ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः, - आचार्य लोकमणिदहालः,
3. ज्योतिषशास्त्र का इतिहास - डॉ. गोरखप्रसाद,
4. वेदाङ्गतिहासः । डॉ. नरेश झा ।

श्रीलालबहादुरशास्त्री

30-1-18

श्रीलालबहादुरशास्त्री

श्रीलालबहादुरशास्त्री

श्रीलालबहादुरशास्त्री

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

(मानितविश्वविद्यालयः), कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम् नवदेहली- 110016

संशोधितनवीनपाठ्यक्रमः

कक्षा : आचार्यद्वितीयवर्षम् दिनांक : 29-30/01/2018

विषयः सिद्धान्तज्योतिषम् ज्योतिषविभागः, वेदवेदाङ्गसंकायः

विषयगतछात्राणांकृते वैकल्पिकशास्त्रीयपाठ्यक्रमः (Core Course) IV Semester

एकाविंशतिपत्रम् (चतुर्थसत्रम्)

एकाविंशतिपत्रम् EC-A4	पाठ्यग्रन्थः - वैदिकवाङ्मयेतिहासः	अध्यापनकालः नवतिहोरामात्रम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट्स 6
प्रथमखण्डः	प्रथमार्यभट्टस्य परिचयः, आर्यभटीयग्रन्थेऽङ्कसंज्ञा, ग्रहगतिभगणाः, युगपद्धतिः, वर्षमानम्, भूभ्रमणम्, वराहमिहिरस्य परिचयः कृतित्वञ्च, ब्रह्मगुप्तस्य परिचयः कृतित्वञ्च, ब्राह्मस्फुटसिद्धान्तस्य वैशिष्ट्यम्।		16	1
द्वितीयखण्डः	लल्लः, पद्मनाभः, श्रीधरः, महावीरः, बलभद्रः, मुञ्जालः, द्वितीय आर्यभट्टः, चतुर्वेदः, पृथूदकस्वामी, भट्टोत्पलः, श्रीपतिः, राजमृगाङ्कः, करणकमलमार्तण्डः, करणप्रकाशः, भास्वतीकरणम्।		16	1
तृतीयखण्डः	भास्कराचार्यस्तत्कर्तृत्वञ्च, गणेशदैवज्ञस्तत्कर्तृत्वञ्च, ज्ञानराजः, मुनीश्वरः, कमलाकरभट्टः बापूदेवशास्त्री, जयसिंहः, नीलाम्बरशर्मा, वेंकटेशकेतकरः, बालगङ्गाधरतिलकः, सुधाकरद्विवेदी तत्कर्तृत्वञ्च।		16	1
चतुर्थखण्डः	भुवनसंस्था, चन्द्रमसः भूमेः दूरत्वम्, पृथिव्याः ग्रहाणां दूरत्वम्, भूत्रिज्या, भुवनाधारः मेरुः।		16	1
पञ्चमखण्डः	सप्तलोकाः, भूवायुः, ग्रहभगणाः, ग्रहप्रकाशः, ग्रहविक्षेपः, अयनचलनम्, यन्त्रवर्णनम्।		16	1
षष्ठखण्डः	1. आन्तरिकपरीक्षणम्/ प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2. शास्त्रसम्बद्धसङ्गोष्ठी/ शास्त्रपरिचर्चा 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4. उपस्थितिः 75% = 01 अङ्काः, 76%-80% = 02 अङ्कौ, 81%-85% = 03 अङ्काः, 86%-90% = 04, 91% तः अधिकम् = 05		20	1

सन्दर्भग्रन्थाः -

1. भारतीय ज्योतिष - शिवनाथ झारखण्डी, 2. ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः - आचार्य लोकमणिदहालः, 3. ज्योतिषशास्त्र का इतिहास - डॉ. गोरखप्रसाद, 4. वेदाङ्गेतिहासः

Signature

Signature 30-1-18

27

Signature

Signature

Signature